

Necrologies

EDUART SAAVEDRA

Nasqué a Tarragona l'any 1829 y morí a Madrid el 1912. Els seus treballs d'enginyer feren d'ell, en primer lloch, un gran coneixedor del país, y més tart un aficionat a antigüetats y a historia. Per això foren principalment fructuosos els seus treballs a Soria durant l'any 1856 y següents. Construïnt nous camins, se fixà en la via romana que conduïa desde l'Ebre per la Sierra Madero a Numancia, continuant fins al teatre de la guerra cantàbrica.

Estudiant això, demarcà cuidadosament el troç mitg d'aquell camí, desde Augustobriga a Uxama, y va trobar que 'l lloch de Numancia debia trobarse únicament al turó de Garra. Els treballs empresos en aqueix turó per descobrir Numancia foren mal dirigits, de manera que probaren tot lo contrari, es a dir, les runes d'una ciutat romana, però res d'una ibèrica. Serveixi de disculpa que en aquella època s'ignorava encara l'art de les excavacions. No obstant, es mèrit de Saavedra esser el primer a Espanya que cridés l'atenció sobre 'l lloch cèlebre de Numancia.

Fòra de Numancia ha tractat també d'altres ciutats del país celtibèric, com Clunia y Cermantia.

Fou també un gran arabista, y en aquest sentit ocupà un lloch eminent en el món científic.

Bibliografia

LLIBRES

JOAN RUBIÓ Y BELLVER. — *La Catedral de Mallorca*. — Conferencia dada con motivo de la excursión oficial de la Asociación de Arquitectos de Cataluña. Traducida al catalán por Arturo Andreu Alabedra. Del «Anuario de la Asociación de Arquitectos de Cataluña» de 1912.

La Catedral de Mallorca es una concepció lombarda o potser ab més precisió una traducció ogival del plan de les iglesies italianes que conserven antiquíssimes tradicions del plan dels temples primitius cristians. L'autor ho demostra ab la comparació del plan de la Seu mallorquina y la iglesia de Trau a la Dalmacia.

La Seu mallorquina conserva efectivament la tradició romànica y, com a St. Benigne de Dijon, els tres absis terminen les tres naus; la cadira episcopal presideix al fons del absis major les dels clergues, seguint la corvatura; l'oculus que ilumina la nau per sobre la conca absidal, queda convertit en la colossal rosa que brilla en el centre de la nau principal.

Ab tot y aqueix tribut pagat a la tradició, la catedral mallorquina es una construcció gòtica. Sa disposició general es la comú als edificis gòtics de tres naus; la nau major sobre columnes disposades en doble quadrat y la nau menor sobre quadrat senzill; doble bateria d'archs-botants sostenint l'empenta de la nau central y les capelles laterals situades entre 'ls espatllers, rectangulars a n'el plan, cobertes ab voltes semi octogonals com els absis, fent el traspàs per medi de trompes. Els petits contraforts d'aqueixes capelles no segueixen el plan dels archs ogius, sino que son perpendiculars a les fatxades laterals. Aqueix contrasentit mecànic fou degut a un desitj d'ordenació artificial, ben italià per altre part, y a donar més llum als finestrals de les capelles. Té de les construccions gòtiques les qualitats y els defectes. A mida que augmenten les dimensions es més difícil l'harmonia entre les formes y les curves de pressions y així es indispensable acudir a artificis ocults pera fer que aquestes s'adaptin a n'aquelles, com els pesos enormissims carregant les claus; murs que s'aixequen sobre 'ls archs, que 's presenten clarament en la catedral mallorquina; columnes (ps. 8 y 9 de la monografia) que s'inclinen per les flexions produïdes que l'arquitecte estudia aplicant a l'examen arqueològic, pera comprobar els orígens de les diverses formes y llurs deformacions, els mètodes de càlcul de la mecànica de la construcció, que com a arquitecte experimentat coneix perfectament.

Potser es aqueixa aplicació de la mecànica a la arqueologia arquitectural la part més interessant y original d'aqueixa monografia sobre la Catedral de Palma, que demostra les dificultats d'equilibri de la seva estructura y planteja 'l problema del estudi dels medis tècnics usats pels arquitectes medievals pera projectar les seves admirables obres dels quals no 's troba rastre en els documents.

El dibuix de les curves de pressions demostra que la Catedral de Palma no es un cas d'equilibri fàcil. «Després de un número molt important de tantejos y ensaios, diu l'autor, s'ha pogut trobar un sistema d'equilibri en el qual la pressió en el punt de càrrega màxima del toral principal, fos una carga soportable d'un modo permanent per la calissa de que està construït (31 Kg. per cm.²) y